

# Vestvågøy kommune – plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024–2027

Beslutningsgrunnlag

**Forfatter:**

Anders T. Hjertø Lind

**Rapport** nr. 16-2024, NORCE Helse og samfunn



Eggum i Vestvågøy, av Gerd Eichmann, Wikimedia Commons

Rapporttittel	Vestvågøy kommune – plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024–2027
Prosjektnummer	107573
Institusjon	NORCE Norwegian Research Centre
Oppdragsgiver	K-Sekretariatet IKS
Gradering	Åpen
Rapportnr.	16-2024, NORCE Helse og samfunn
ISBN	978-82-8408-359-9
Antall sider	35
Publiseringsdato	August
Lisens	CC BY 4.0
Sitering	Lind, A.T.H. (2024). Vestvågøy kommune – plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024–2027. Rapport nr. 16-2024, NORCE Helse og samfunn.
Bildekreditering	Gerd Eichmann, Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0
Geografisk område	Nord-Norge
Stikkord	Forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll, offentlig politikk og administrasjon, kommune, Vestvågøy

## Sammendrag

Denne rapporten utgjør beslutningsgrunnlag for Vestvågøy kommunes plan for forvaltningsrevisjon og eierskap for perioden 2024–2027. Rapporten er basert på en overordnet analyse av kommunens virksomhet og eierskap i selskaper. Analysen er gjennomført ved hjelp av en triangulering av ulike metoder og kilder, inkludert kvantitative registerdata (fra SSBs KOSTRA database), og kvalitativ dokumentanalyse. Beslutningsgrunnlaget munner ut i en prioritert liste over anbefalte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i kommende periode.

## Innhold

1.	Innledning .....	3
1.1.	Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll – definisjon og formål .....	3
1.2.	Tidligere forvaltningsrevisjoner i Vestvågøy kommune.....	4
1.3.	Fremgangsmåte og metode .....	4
1.3.1.	Metode og datagrunnlag.....	5
1.3.2.	Risiko- og vesentlighetsvurderinger .....	6
2.	Overordnet analyse – Vestvågøy kommune .....	7
2.1.	Overordnet oversikt over organisering og drift .....	7
2.2.	Innspill fra kontrollutvalg og revisor .....	9
2.3.	Tjenestekområdene og selskapene.....	9
2.3.1.	Helse og omsorg .....	10
2.3.2.	Grunnskoleopplæring.....	12
2.3.3.	Barnehage .....	13
2.3.4.	Administrasjon og styring.....	15
2.3.5.	Sosialtjenester .....	17
2.3.6.	Kultur .....	19
2.3.7.	Barnevern .....	21
2.3.8.	Tekniske tjenester og bygg- og eiendomsforvaltning .....	24
2.3.9.	Kommunens eierskap i selskap .....	27
3.	Sammendrag: Aktuelle tema for forvaltningsrevisjonstema.....	32
4.	Vedlegg: Plan for forvaltningsrevisjon – kontrollutvalgets prioriteringer.....	33
5.	Referanser: .....	34

# 1. Innledning

Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven) (2018) §23-3 og §23-4 pålegger kommunenes kontrollutvalg å utarbeide en plan over på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og i hvilke selskap det skal gjennomføres eierskapskontroll. Dette skal gjennomføres minst en gang i valgperioden, senest innen utgangen av året etter kommunestyret er konstituert. Denne planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Formålet med denne vurderingen er å identifisere hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Planen utarbeides av kontrollutvalget og skal vedtas av kommunestyret. Endringer i planen kan imidlertid delegeres til kontrollutvalget.

## 1.1. Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll – definisjon og formål

En forvaltningsrevisjon innebærer undersøkelser som gir kommunens folkevalgte informasjon om administrasjonens oppfølging av kommunestyrets vedtak og forutsetninger, og resultatet av disse. Forvaltningsrevisjon tar for seg både måloppnåelse i vid forstand og økonomi. Formålet er blant annet å bidra til en bedre og effektiv kommunal forvaltning.

Den formelle definisjonen av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll finnes i Kommuneloven (2018) henholdsvis §23-3 og §23-4:

*«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.» ((Kommuneloven, 2018 §23-3)*

*«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.» (Kommuneloven, 2018 23-4)*

Dette innebærer undersøkelser av om:

- forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger,
- forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- regelverket etterleves,
- forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Forvaltningsrevisjon ble for første gang lovfestet i Norge ved endringer i Kommuneloven i 1992. Bakgrunnen for innføringen var økte krav knyttet til effektivitet og måloppnåelse. Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er i dag viktige verktøy for kommunens øverste folkevalgte organ og muliggjør tilsyn og kontroll med utvikling og forvaltning i totaliteten av kommunen virksomhet.

For å sikre at revisjons- og kontrollressurser settes inn på riktig sted er det avgjørende av utvelgelse av objekter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll skal skje ut fra overordnede risiko- og vesentlighetsanalyser. På denne måten maksimeres effekten, det sikres god nytteverdi av revisjons- og kontrollprosjektene og positive effekter i form av organisasjonsmessig læring og utvikling.

## 1.2. Tidligere forvaltningsrevisjoner i Vestvågøy kommune

Siden 2017 har det vært gjennomført seks fem og ingen eierskapskontroller i Vestvågøy kommune:

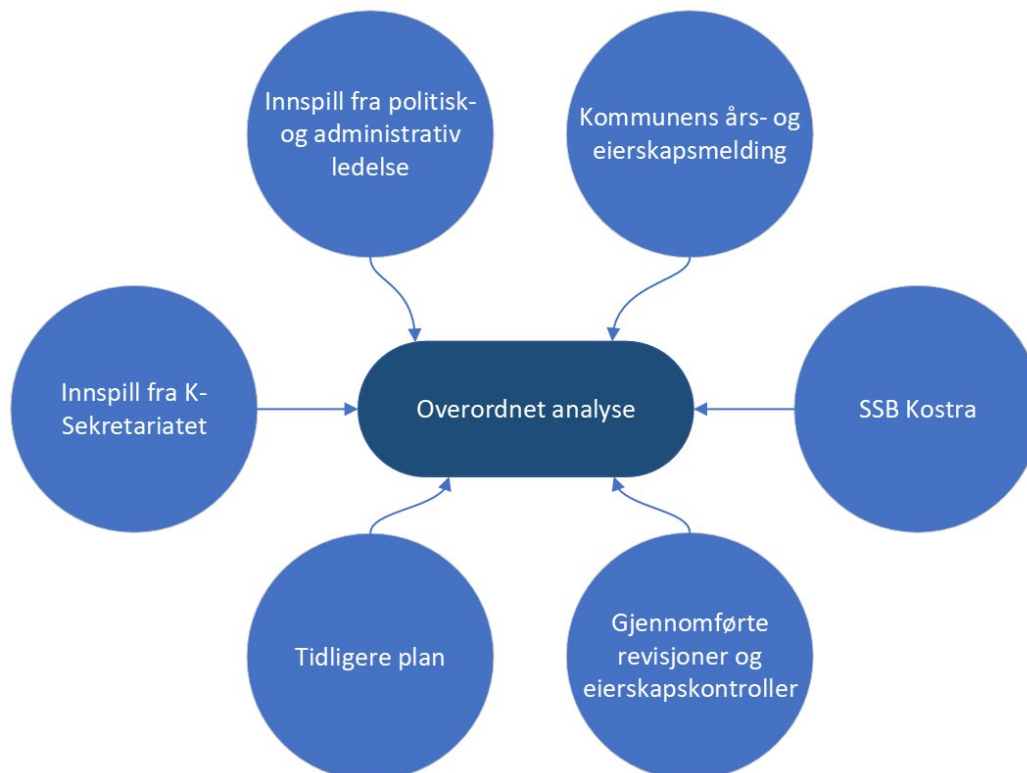
**Tabell 1 – Gjennomførte forvaltningsrevisjoner**

År:	Forvaltningsrevisjon:
2023	Selvkost vann og avløp
2022	Arbeidsgiverrollen
2021	Internkontroll, saksbehandling, ulovlighetsoppfølging og tilsyn i byggesaker
2018	Meieriet Kultursenter – Anskaffelser i prosjektgjennomføringen
2017	Meieriet Kultursenter

Det er ikke gjennomført eierskapskontroll de senere år. Dette er i tråd med plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020–2024 vedtatt av kommunestyret 20.10.2020 i sak 097/20.

## 1.3. Fremgangsmåte og metode

Beslutningsgrunnlaget som presenteres her bygger på en metode- og datatriangulering hvor kommunens virksomhet belyses fra ulike perspektiv og ved hjelp av ulike metoder og datakilder. Dette gjøres for å, innenfor oppdragets rammer, gi et helhetlig og balansert bilde av kommunens virksomhet på et overordnet nivå. Figur 1 under illustrerer de ulike kildene som er benyttet i analysen for å vurdere innenfor hvilke av kommunens tjenester- og forvaltningsområder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll bør iverksettes kommende periode. En oversikt over benyttet kildemateriale presenteres i Tabell 3.

**Figur 1 – Overordnet analyse**

### 1.3.1. Metode og datagrunnlag

Analysene og informasjonen som presenteres i denne rapporten bygger på data innsamlet fra flere ulike kilder. Kildematerialet benyttet oppsummeres i Tabell 2. Dokumentene benyttet er innsamlet gjennom to primære fremgangsmåter, forespørsel til kommunen og innhenting fra åpne kilder. Kvaliteten i datagrunnlaget oversendt fra kommunen er avgjørende for en rapport av denne typen. Innhenting fra kommunen ble gjort gjennom en henvendelse til kommunens postmottak i februar 2024 hvor følgende dokumenter ble etterspurt:

- Kommunenes årsmelding og regnskap for siste to år
- Kommunenes overordnede plan- og måldokumenter
- Kommunenes siste eierskapsmelding
- Oversikt over tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller
- Foregående plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Dokumentene oversendt fra kommunen ble så supplert der nødvendig med dokumenter fra kommunens åpne arkiv over sakspapirer fra politiske møter, og forvaltnings og eierskapsrapporter fra NKRF Rappportsøk på [forvaltningsrevisjon.no](http://forvaltningsrevisjon.no).

Andre åpne kilder som Proff.no og kommunens egen nettside ble også benyttet. Statistisk informasjon ble hentet ut fra Statistisk Sentralbyrås KOSTRA database.

5. mars 2024 ba vi ordfører, gruppeledere i kommunestyret, kommunal revisor og forvaltningsrevisor, kommunedirektør og kontrollutvalg i Vestvågøy kommune om innspill gjennom et felles brev sendt til kommunens postmottak. Brevet sammenfattet kort bakgrunn for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og kommunens eierskap i aktuelle selskap. 22. april ble et tilsvarende brev sendt til K-Sekretariatet IKS. Vi mottok kun innspill fra kontrollutvalget.

## Tabell 2 – Kildemateriale

Årsmelding Vestvågøy kommune 2022

Årsregnskap 2022 Vestvågøy kommune

Eierskapsmelding 2018 Vestvågøy kommune

Årsberetning 2022 Vestvågøy kommune

Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020-2024 Vestvågøy kommune

Rapporter fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i Vestvågøy kommune

Rapporter fra tidligere gjennomførte eierskapskontroller i Vestvågøy kommune

Innspill fra kontrollutvalget

Talldata fra Statistisk Sentralbyrås KOSTRA oppdatering 15. mars 2024

Budsjett og Økonomiplan for 2024–2027 Vestvågøy kommune

Selskapsinformasjon fra proff.no

Ved å benytte ulike kilder og typer data gjøres det som gjerne omtales som en metode- og datatriangulering. Det er vår oppfatning at datagrunnlaget og trianguleringen sammen gir et helhetlig, relevant og tilstrekkelig grunnlag for en overordnet analyse for å identifisere relevante områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for perioden 2024–2027. Vi har ingen grunnlag for å forvente at datamaterialet inneholder feil eller mangler, men dette kan ikke utelukkes. Det antas at manglende informasjon heller enn feilaktig informasjon kan være et risikomoment i evalueringen. Dette knyttes i hovedsak til manglende tilbakemeldinger, innspill og eventuelle ikke-oversendte dokumenter fra kommunen.

### 1.3.2. Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Kommuneloven (2018) krever at det i beslutningsgrunnlaget for revisjonsplan gjennomføres en risiko- og vesentlighetsvurdering. Loven definerer imidlertid ikke hva en slik vurdering skal inneholde. Vurderingene i prosjektet tar derfor utgangspunkt i «Veileder i Risiko- og Vesentlighetsvurdering» fra NKRF (2019). Veilederen bygger på COSO-rammeverkene og utgjør et eksempel på 'best practice' innen revisjon. Fire tema står sentralt i veilederen; overholdelse av lover og bestemmelser, økonomi, produktivitet og måloppnåelse.

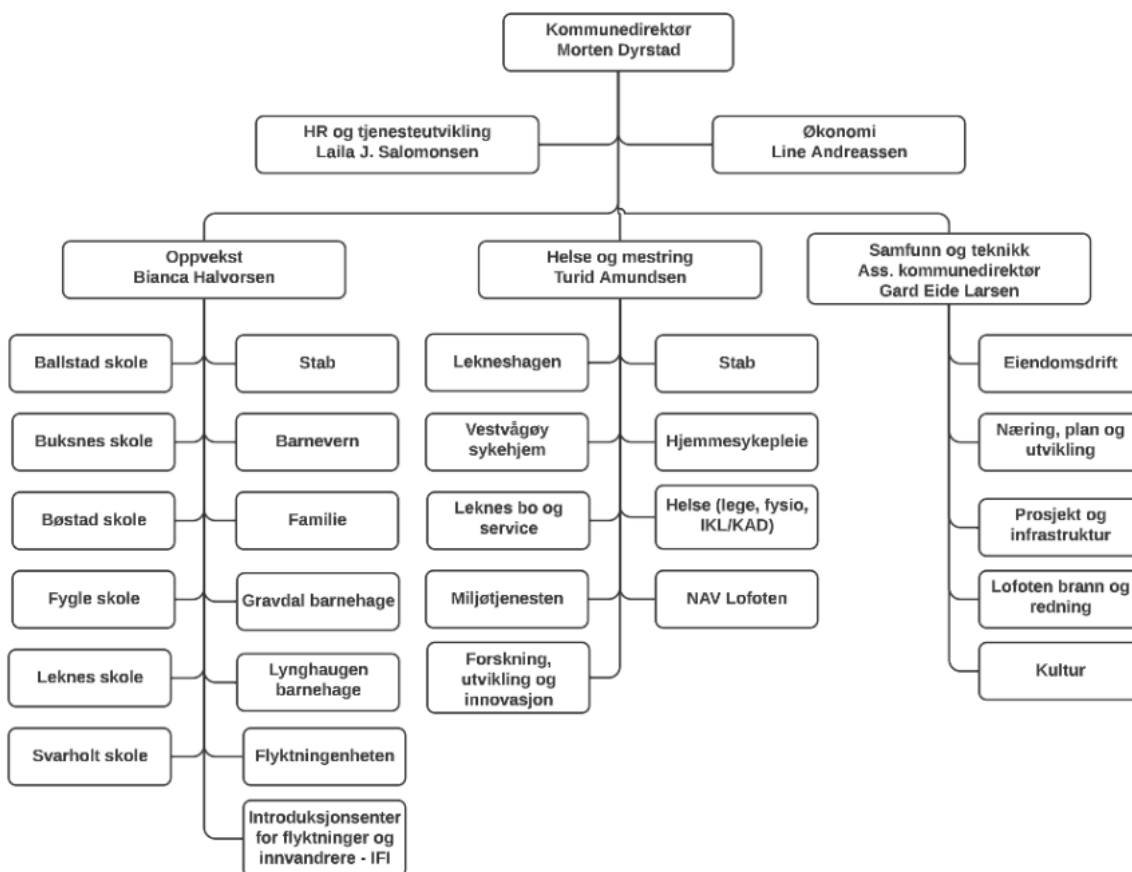
## 2. Overordnet analyse – Vestvågøy kommune

I dette kapittelet presenteres en overordnet analyse av relevante områder i Vestvågøy kommune. I delkapittel 2.1 presenteres den overordnede organiseringen og delkapittel 2.2 innspillene fra kontrollutvalg og revisor, før delkapittel 2.3 går gjennom de ulike tjenesteområdene.

### 2.1. Overordnet oversikt over organisering og drift

Organisering er et sentralt trekk ved hvordan en kommune fungerer. Vestvågøy kommunes administrative organisering illustreres i figurene under.

Figur 2 – Overordnet organisasjonskart



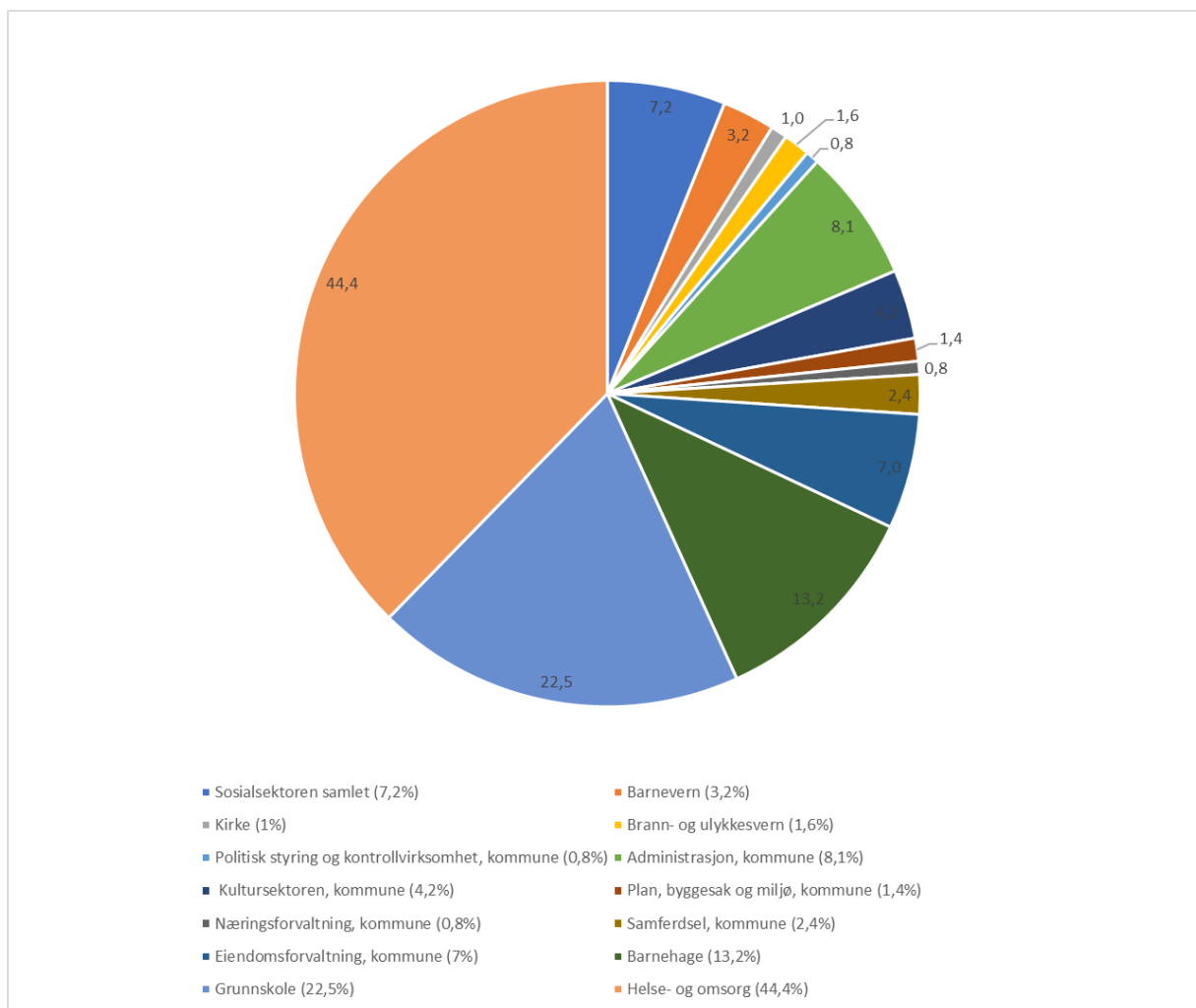
Figur 3 oppsummerer hvordan Vestvågøy kommunes netto utgifter i 2023 fordelte seg på tvers av ulike tjenesteområder. De største tjenesteområdene i økonomiske termer er Helse- og omsorg med 44,4%, Grunnskole med 22,5%, Barnehage med 13,2% og Administrasjon med 8,1% av kommunens netto driftsutgifter (SSB.no/kostra 12362).



I årsmelding for 2022 beskriver kommunedirektøren en kommuneøkonomi som, etter negative driftsresultat i 2018, 2019 og 2020, har positive resultater for andre år på rad. Det gode resultatet for 2022, som gjorde kommunen i stand til å øke disposisjonsfondet med 46 millioner kroner, knyttes primært til høyere enn forventet sentrale inntekter og lavere enn forventet pensjonsutgifter. Kommunedirektøren beskriver videre store utfordringer innenfor driftsområdene knyttet til å tilpasse drift til økonomiske rammebetingelser. For å sikre en stabil og bærekraftig økonomi på lang sikt må kommunen bli mer effektiv (Vestvågøy kommune, 2023, s. 3).

Også for 2023 endte kommunen med et positivt årsresultat. Denne gang på 20 millioner kroner. Igjen knyttes årsresultatet særlig til lavere pensjonskostnader og høyt sentrale inntekter, i tillegg hadde kommunen større enn forventet refusjon fra staten og lavere netto finansutgifter enn forventet (Vestvågøy kommune, 2024).

**Figur 3 – Utgiftsfordeling 2023**



Vestvågøy kommune har eierandeler i følgende selskaper som er aktuelle for eierskapskontroll:

**Tabell 3 – Kommunale Selskaper Vestvågøy kommune**

Selskap:	Organisasjonsnummer:	Eierandel:
Lofoten Avfallsselskap IKS	971 014 407	49,2%
K-Sekretariatet IKS	988 064 920	3,26%
Lofotkraft AS	886 347 782	41%
Hauklandstranda AS	929 639 324	100%
Lofotr AS	971 147 067	100%
Komrev nord IKS	986 574 689	2,96%
Lofoten Samdriftskjøkken AS	991 659 919	100%

## 2.2. Innspill fra kontrollutvalg og revisor

Som del av datainnsamlingen til denne analysen ble Vestvågøy kommune ved ordfører, kommunedirektør, gruppeledere i kommunestyret, kommunal revisor og forvaltningsrevisor, kontrollutvalg i et brev sendt 22. april 2024 bedt om å gi sine innspill til beslutningsgrunnlaget. Kontrollutvalget vedtok følgende innspill 27.05.2024 i sak 19/24:

1. *Kontrollutvalget gir innspill til følgende aktuelle prosjekter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i planperioden:*
  - a. *Lofothallen – Under forutsetning av at selskapet er heleid kommunalt selskap.*
  - b. *Helse og mestring – kvalitet i hjemmetjenesten/omsorgsbolig/sykehjem*
  - c. *Grunnskole – Spesialundervisning (særskilt tilrettelagt opplæring)*
  - d. *Grunnskole – Elevenes skolemiljø*
  - e. *Barnehage – tilskuddsordninger*
2. *Innspillene medtas og vurderes av sekretariatet opp mot øvrige kilder og aktuelle prosjekter i forslaget til plan.*

I innspillet anbefales forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Lofothallen 'under forutsetning av at selskapet er heleid kommunalt selskap'. Selskapet har en rekke mindre, private eiere og faller dermed utenfor kontrollutvalgets innsynsrett i henhold til §23-6 i KommuneLOven (2018). En eierskapskontroll av selskapet vil derfor begrenses til hvorvidt selskapet oppfyller sine kontrakter med kommunen. Dersom kommunen likevel ønsker en revisjon rundt tema **anbefaler vi at det enten gjennomføres en kontroll av kontraktsoppfyllelse, eller en forvaltningsrevisjon av investering, organisering og drift av idrettsanlegg i Vestvågøy kommune.**

## 2.3. Tjenesteområdene og selskapene

I det følgende presenteres våre funn og vurderinger knyttet til de ulike selskapene, tjeneste- og forvaltningsområdene før funnene oppsummeres i rapportens neste kapittel. Gjennomgangen presenterer status og aktualitet for inklusjon i plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for

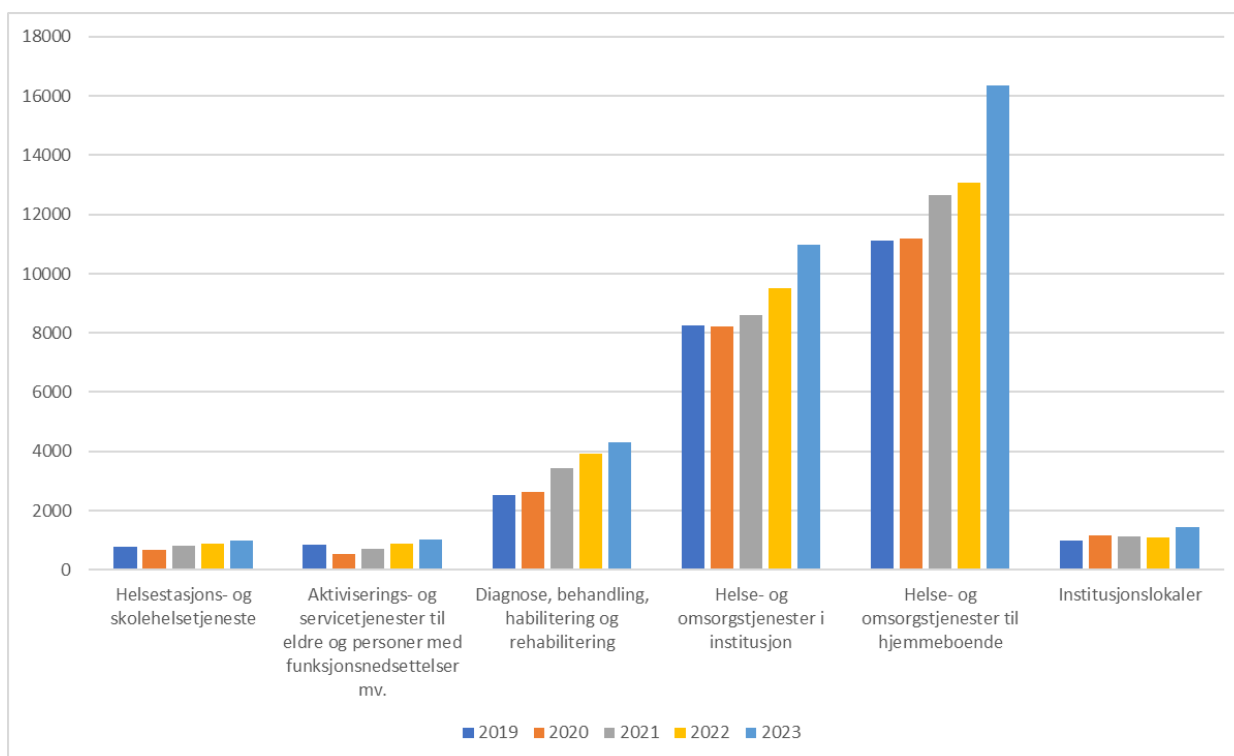
perioden 2024–2027. Forslag til aktuelle forvaltningsrevisjoner presenteres i dette kapittelet mens rekkefølge og prioritering presenteres i kapittel 3.

Gjennomgangen legges frem sektorvis i delkapittel under. Kommunale selskaper redegjøres for samlet i et eget delkapittel.

### 2.3.1. Helse og omsorg

Omsorgstjenester sto i 2023 for 37,4% av kommunens totale netto utgifter, en økning fra 33,9% i 2022. Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten utgjorde i 2023 7%, en nedgang fra 7,1% i 2022. I kroner pr innbygger utgjorde utgifter til helse og omsorg i 2023 42.170kr, en økning fra 37.564 i 2022. Som vist i Tabell 4 har det de senere årene vært en økning i utgifter i flere utgiftskategorier innen helse og omsorg. Den største økningen har imidlertid vært i 'Helse- og omsorgstjenester i institusjon' og 'Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende'.

**Tabell 4 – Netto utgifter pr innbygger, Helse og Omsorg Vestvågøy kommune**



Ikke inkludert i diagrammet: 256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud (2019: 152, 2020: 122, 2021: 75, 2022: -10, 2023: 57) og 233 Annet forebyggende helsearbeid (2019: 84, 2020: 56, 2021: 444, 2022: 332, 2023: 292)

Mens utgiftsøkningen fra 2022 til 2023 i Vestvågøy kommune er større enn gjennomsnittene i referansegruppene, er de faktiske kostnadene til helse og omsorg per innbygger lavere enn gjennomsnittene i Nordland og de sammenlignbare kommunene i KOSTRA-gruppe 8. Det er rimelig å anta at dette kan knyttes til kommunens lavere antall årsverk pr bruker av omsorgstjenester, mens gjennomsnittene i referansegruppene i 2023 var mellom 0,56 og 0,63, var tilsvarende tall for Vestvågøy kommune 0,52.

Tjenesteområdet 'helse og mestring' i Vestvågøy kommune endte 2022 med et mindreforbruk på 422.984 kr. Dette er imidlertid etter en tilførsel på 29,5 millioner fra kommunestyret. Endelig revidert budsjett for 'helse og mestring' i 2022 var omtrent 42,7 millioner høyere enn det opprinnelige budsjettet. Tilførselen av midler beskrives i Årsberetning 2022 som nødvendig og knyttes til driftsutfordringer på flere områder. Særlig pekes det på en betydelig økning i overtidsutgifter under og etter COVID19-pandemien, vakanser og sykefravær. Tjenester knyttet til tjenesteområdet sosialtjenester ligger i Vestvågøy under området 'Helse og mestring' disse beskrives videre i delkapittel 2.3.5 (Vestvågøy kommune, 2023).

**Tabell 5 – Overordnede prioriterings- og produktivetsindikatorer, helse- og omsorg 2022 & 2023<sup>1</sup>**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent) <sup>2</sup>	33,9	37,4	36,5	37,4	34,6	35,7	37,3	37,6
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent) <sup>3</sup>	7,1	7	6,9	7,1	6,3	6,4	6,9	7,1
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	37.564	42.170	41.487	46.058	34.551	37.784	42.827	46.711
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	374,8	379,5	392,6	394,3	322	328,5	400,4	400,5
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	16	16	15,6	15,7	12,4	13	15,2	15,5
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,50	0,52	0,57	0,56	0,58	0,59	0,60	0,63

<sup>1</sup> Kilde: SSBs KOSTRA-publisering 15. mars 2024

<sup>2</sup> Netto driftsutgifter til 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelser, 253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon, 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende, 256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenester, 261 Institusjonslokaler.

<sup>3</sup> Netto driftsutgifter til 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, 233 Annet forebyggende helsearbeid, 241 Diagnose, behandling, re-/habilitering

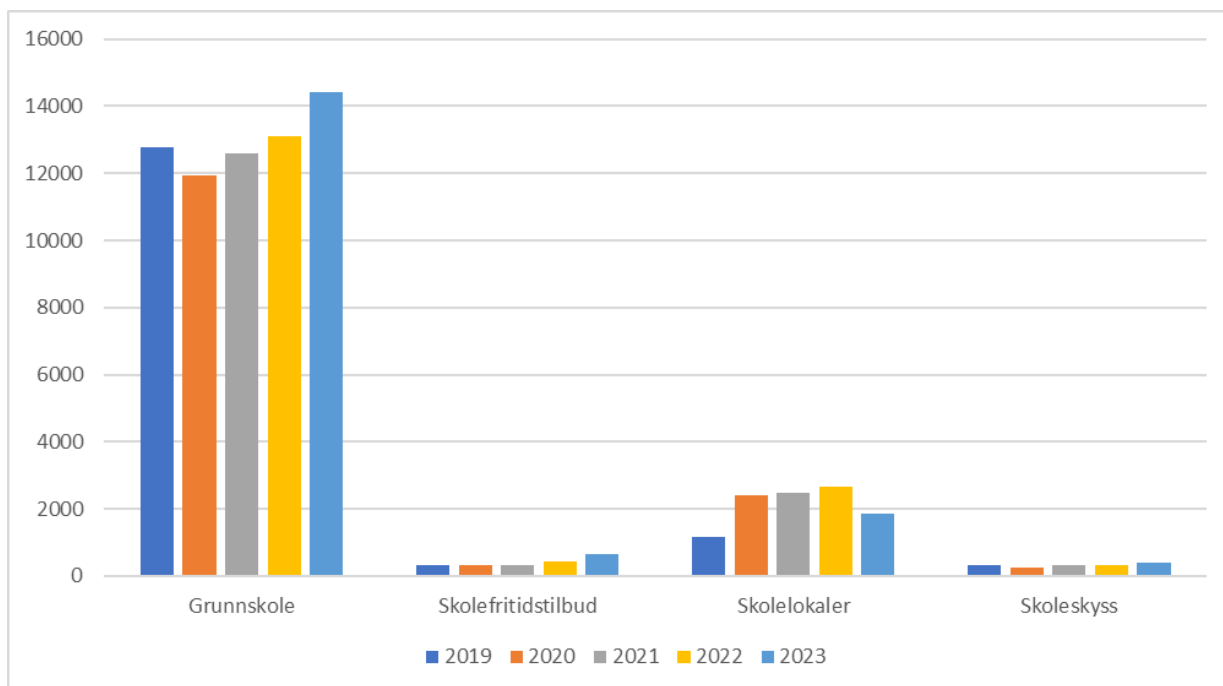
Det er knyttet stor risiko til helse og omsorg. Både individuelt for den enkelte innbygger som benytter seg av tjenestene, og både økonomisk og knyttet til overholdelse av lover og bestemmelser. I sine innspill anbefaler kontrollkomiteen at en forvaltningsrevisjon av «*Helse og mestring – kvalitet i hjemmetjenesten/omsorgsbolig/sykehjem*» settes på planen.

Med utgangspunkt i den økonomiske situasjonen og utfordringene beskrevet ovenfor, og kontrollutvalgets innspill, **anbefaler vi en forvaltningsrevisjon av kvalitet og ressursbruk i omsorgstjenester – helse og omsorg.**

### 2.3.2. Grunnskoleopplæring

Grunnskoleopplæring sto i 2023 for 21,6% av kommunens netto driftsutgifter, en nedgang fra 22,9% i 2022. I kroner pr innbygger i skolealder (6–15 år) var utgiftene i 2023 143.380 kr, en økning fra 136.450 i 2022. 10,4% av elevene i kommunen fikk i 2023 spesialundervisning, en økning fra 9,8% i 2022. Mens utgiftene til 'Skolelokaler', som vist i Tabell 6, gikk ned økte utgiftene til 'Grunnskole' og 'Skolefritidstilbud' i 2023. Utgiftene til 'Skoleskyss' økte også noe, men her er økningen liten.

**Tabell 6 – Netto utgifter pr innbygger, Grunnskole Vestvågøy kommune**



Sammenlignet med gjennomsnittene i referansegruppene er driftsutgiftene pr innbygger i skolealder lavere i Vestvågøy kommune. Mens utgiftene i Vestvågøy kommune i 2023 var 143.380 kr var gjennomsnittet i Nordland 165.435 og i KOSTRA-gruppe 8 167.162. Landsgjennomsnittet (uten Oslo) var 147.486.

Andelen elever med spesialundervisning er noe høyere i Vestvågøy kommune sammenlignet med referansegruppene, mens 10,4% av elevene i 2023 fikk spesialundervisning her var gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 8 8,7%, i Nordland 10% mens landsgjennomsnittet (uten Oslo) var 8,1%.

**Tabell 7 – Overordnede prioriterings- og produktivitetsindikatorer, Grunnskoleopplæring 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>4</sup>	22,9	21,6	21	21,1	22,5	23,2	23	23
Netto driftsutgifter per innbygger 6–15 år (kr)	136.450	143.380	149.376	165.435	133.237	147.486	152.862	167.162
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	9,8	10,4	9,7	10	7,9	8,1	8,8	8,7

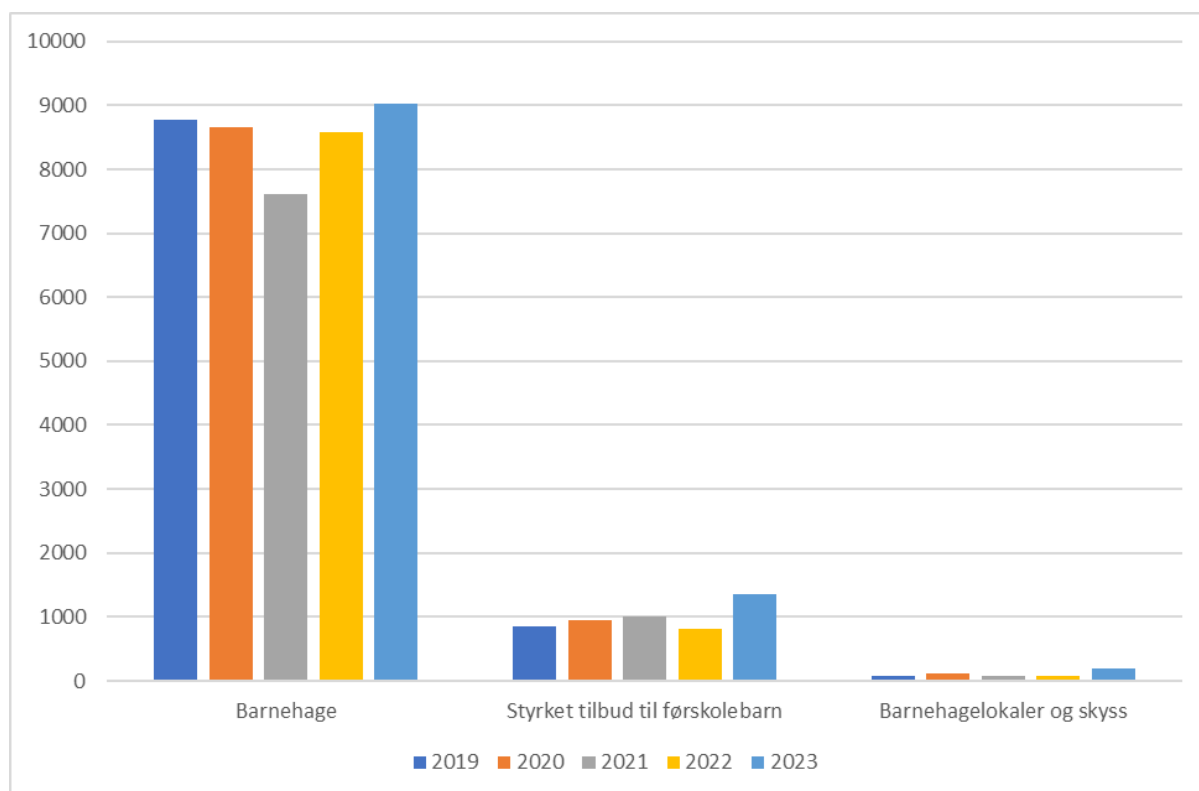
Grunnskoleopplæring er et av flere tjenesteområder som sorterer under Oppvekst i Vågan kommune. Helhetlig endte Oppvekst med et merforbruk på 3,2 millioner kroner i 2022 (etter tilskuddsmidler fra IMDI er regnet inn). Dette etter en tilførsel av 9 millioner i revidert budsjett. I årsberetningen forklares blant annet med økt bemanningsbehov knyttet til barn med særskilte behov, COVID19 relatert sykefravær, nye bestemmelser for gratis SFO og økte lønnskostnader i forbindelse med leirskoleopphold (Vestvågøy kommune, 2023).

I sitt innspill peker kontrollutvalget på to aktuelle områder for forvaltningsrevisjon under grunnskoleopplæring; *spesialundervisning* og *elevenes skolemiljø*. Grunnskoleopplæring er en sentral kommunal oppgave, og en oppgave knyttet til stor risiko. Mens utgiftsnivåene til grunnskoleopplæring i Vestvågøy kommune ikke peker mot særskilte problemer sier disse ingenting om kvalitet og psyko-sosialt læringsmiljø. Til begge disse kan det knyttes betydelig individuell risiko for skolens elever. **Vi anbefaler derfor, i tråd med kontrollutvalgets innspill forvaltningsrevisjon av spesialundervisning og skolemiljø i Vestvågøy kommune.**

### 2.3.3. Barnehage

Utgiftene til barnehage utgjorde i 2023 13,2% av kommunens totale netto utgifter, en økning fra 13,1% i 2022. I kroner per innbygger i barnehagealder (1–5 år) utgjorde utgiftene 211.141 i 2023 og 184.804 i 2022. Pr innbygger i barnehagealder ligger utgiftene i Vestvågøy sirka på landsgjennomsnittet (uten Oslo), og noe under gjennomsnittene fra Nordland og KOSTRA-gruppe 8.

<sup>4</sup> Netto driftsutgifter til 202 Grunnskole, 213 Voksenopplæring, 215 Skolefritidstilbud, 222 Skolelokaler, 223 Skoleskys

**Tabell 8 – Netto utgifter pr innbygger, Barnehage Vestvågøy kommune**

Som vist i Tabell 8 økte utgiftene til 'Barnehage' noe fra 2022 til 2023, men økningen er mindre markant om man sammenligner med 2019. For 'Styrket tilbud til førskolebarn' og 'Barnehagelokaler og skyss' er økningen større.

**Tabell 9 – Overordnede prioriterings- og produktivitetsindikatorer, Barnehage 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>5</sup>	13,1	13,2	11,4	11,7	13,7	14,2	12,6	13,1
Netto driftsutgifter per innbygger 1–5 år (kr)	184.804	211.141	192.860	220.334	187.750	211.694	198.506	227.896
Korrigerte brutto driftsutgifter per korrigerte oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	64,9	74,3	71,1	79,4	69,8	76,2	70,2	79,7

Barnehage er del av 'Oppvekst' i Vestvågøy kommune, et område som i 2022 hadde et merforbruk på 3,2 millioner kroner etter en tilføring på 9 millioner i revidert budsjett. Tilføringen beskrives i årsberetningen blant annet som «... *nødvendig for å dekke inn økt tilskudd til de private barnehagene...*». Barnehage nevnes ellers bare indirekte i årsberetningen (Vestvågøy kommune, 2023). «Barnehage – tilskuddsordninger» foreslås av kontrollutvalget som et aktuelt tema for forvaltningsrevisjon.

Barnehage er et tjenesteområde knyttet til stor individuell risiko for barn, dette knyttes især til helse og sikkerhet. For kommunen er risiko primært knyttet til økonomi og overholdelse av regler og bestemmelser. Basert på informasjonen vi har innhentet er det et tema innen barnehage som peker seg ut som aktuelt for revisjon. Tilskudd til private barnehager nevnes i årsberetning 2022 (Vestvågøy kommune, 2023, s. 21) som en utfordring, og tilskuddsordninger knyttet til barnehage foreslås i kontrollutvalgets innspill. I lys av dette **anbefaler vi at det gjennomføres en forvaltningsrevisjon av tilskuddsordninger i barnehage**. I lys av en risiko og vesentlighetsvurdering anbefaler vi imidlertid at dette gis lav prioritet.

#### 2.3.4. Administrasjon og styring

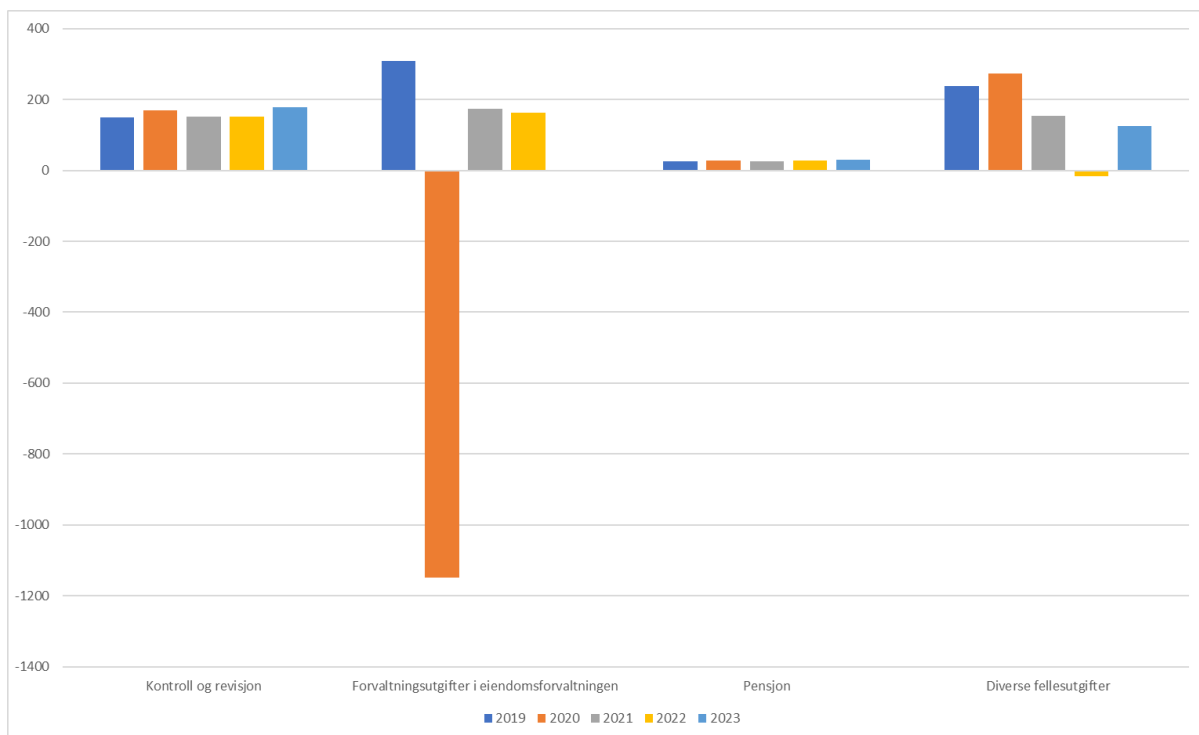
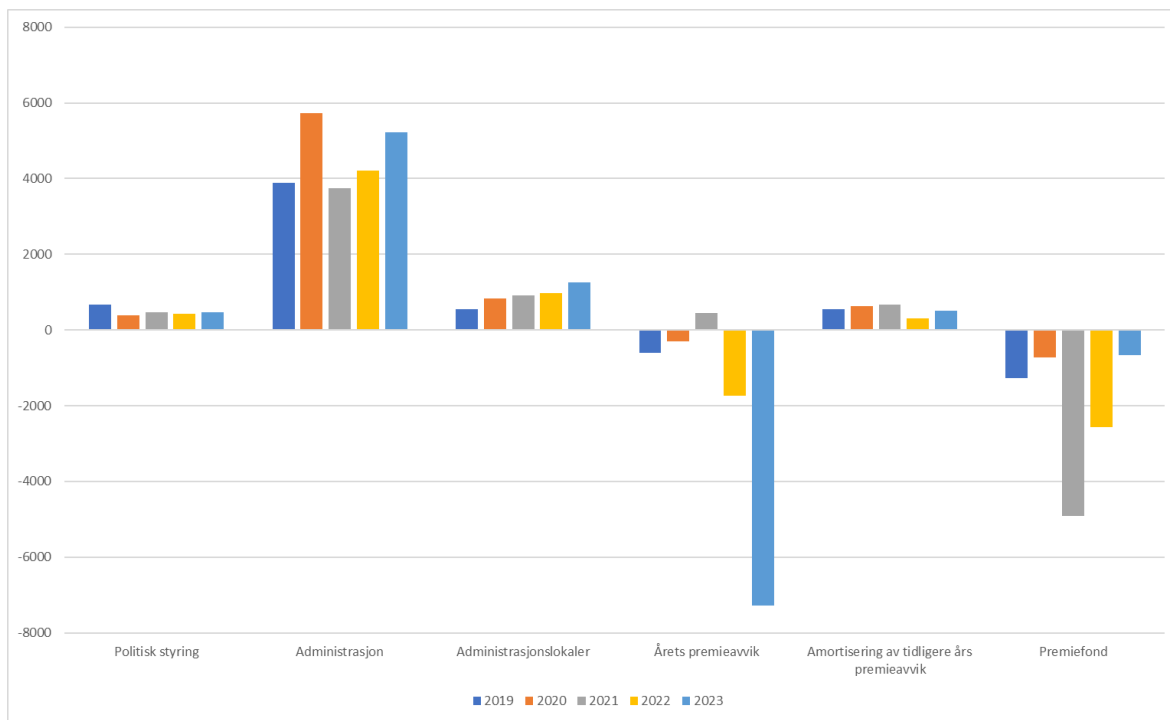
Tjenesteområdet administrasjon og styring, som i SSBs definisjon omfatter kategoriene 100 Politisk styring, 110 Kontroll og revisjon, 120 Administrasjon, 130 Administrasjonslokaler, 170 Årets premieavvik, 171 Amortisering av tidligere års premieavvik, 172 Pensjon, 173 Premiefond, 180 Diverse fellesutgifter, 190 Interne serviceenheter, sto i 2023 for 8,9% av kommunens netto

<sup>5</sup> Netto driftsutgifter til 201 Barnehage, 211 Styrket tilbud til førskolebarn, 221 Barnehagelokaler og skyss



driftsutgifter. En økning fra 8,2% i 2022. Pr innbygger økte utgiftene fra 5.932 kr i 2022 til 7.131 kr i 2023. Utgiftene pr innbygger i Vestvågøy ligger noe under gjennomsnittene i Nordland og KOSTRA-gruppe 8, men over landsgjennomsnittet (uten Oslo). Tabell 10 viser utviklingen i de ulike kostnadskategoriene de senere årene.

**Tabell 10 – Netto utgifter pr innbygger, Administrasjon og styring Vestvågøy kommune\***



**Tabell 11 – Overordnede prioriterings- og produktivitetsindikatorer, Administrasjon og styring 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>6</sup>	8,2	8,9	9	9,3	7,8	8	8,6	9
Netto driftsutgifter pr innbygger (kr)	5.932	7.131	7.161	8.007	5.549	6.024	6.882	7.756

Arbeidsgiverrollen var tema for forvaltningsrevisjon i Vestvågøy kommune i 2022. Revisjonen tok for seg fire problemstillinger: 1. *Har Vestvågøy kommune utarbeidet varslingsrutiner i henhold til arbeidsmiljøloven?*, 2. *Har Vestvågøy kommune gjort kommunens rutiner for varsling og konflikthåndtering kjent blant ansatte?*, 3. *Har Vestvågøy kommune etiske retningslinjer? Har Vestvågøy kommune gjort etiske retningslinjer kjent blant ansatte? Og 4. I hvilket omfang forekommer biverv blant ansatte? Har Vestvågøy kommune som arbeidsgiver overholdt kommunens reglement og retningslinjer for biverv i perioden 2018–2020?*

Knyttet til problemstilling 1 fant revisjonen at revisjonskriteriet om at kommunen «Må påse at kommunens rutiner for varsling er lett tilgjengelig for alle ansatte i kommunen» er delvis oppfylt. Øvrige revisjonskriterier finnes oppfylt. Til problemstilling 2 konkluderte revisor med at «... *det er noe kjennskap til kommunens varslingsrutiner, men at det er behov for å gjøre kommunens rutiner for varsling og konflikthåndtering mer kjent blant de ansatte.*». Lignende var konklusjonen til problemstilling 3 «... *det er noe kjennskap til hvor man finner kommunens etiske regler og retningslinjer, men at det er behov for å gjøre kommunens etiske retningslinjer mer kjent blant ansatte.*». Til problemstilling 4 fant revisor at 9,8% av kommunens ansatte var registrert med biverv. Revisor anbefaler kommunen å påse at: «Skriftlige rutiner for varsling blir lett tilgjengelig for alle ansatte», «Ansatte blir kjent med innholdet i kommunens rutiner for varsling» og at «Ansatte blir kjent med innholdet i kommunens etiske retningslinjer» (KomRev NORD IKS, 2022b). Vi anbefaler ikke at det prioriteres en oppfølgende eierskapskontroll.

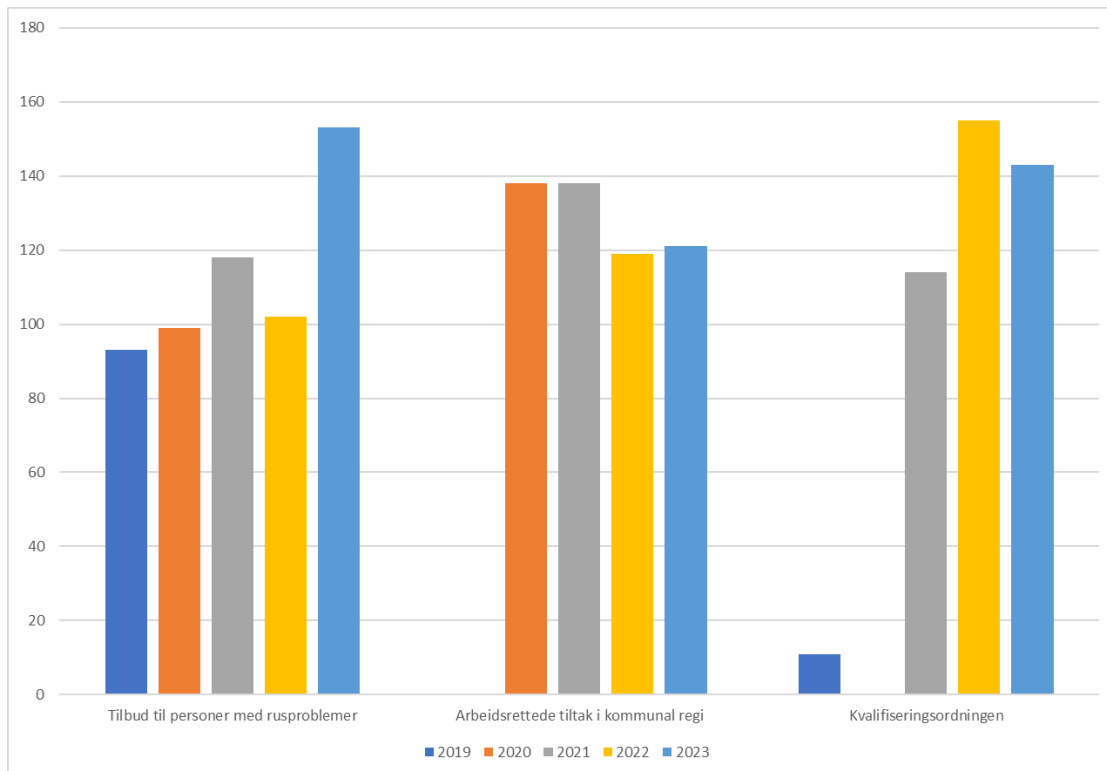
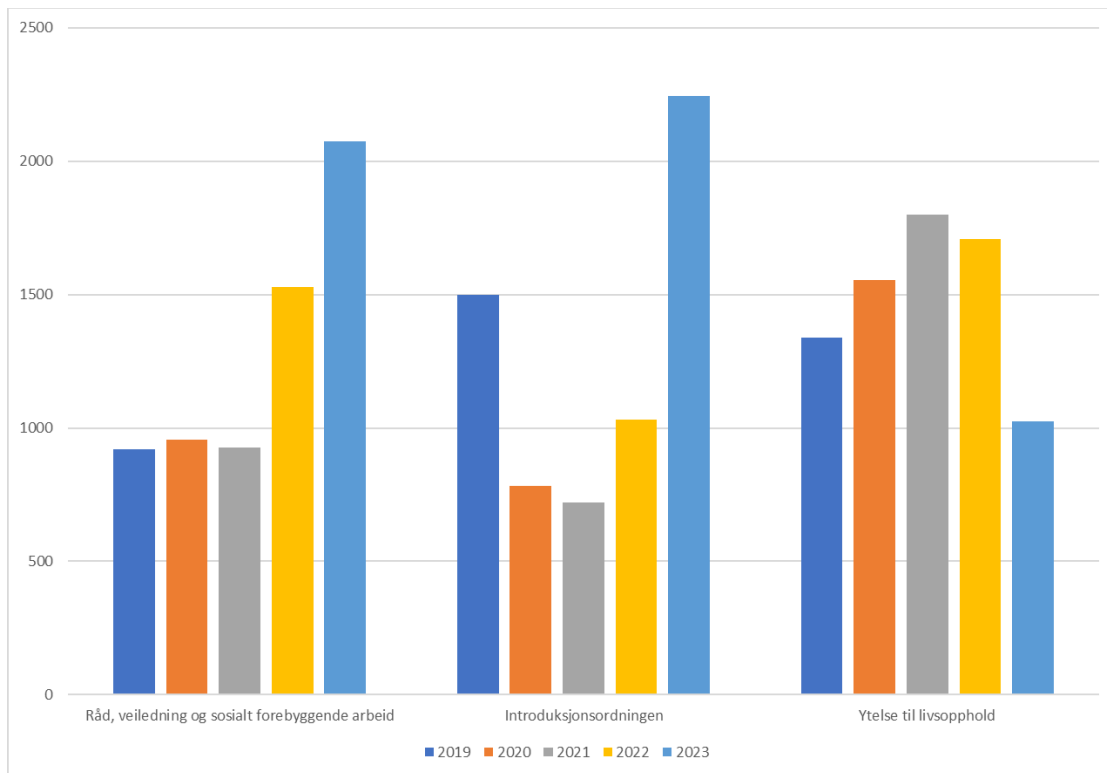
### 2.3.5. Sosialtjenester

Sosialtjenester sto i 2023 for 7,2% av kommunens netto driftsutgifter, en økning fra 6,4% i 2022. Målt i kroner per innbygger økte utgiftene fra 4.645 i 2022 til 5.762 i 2023. Som vist i Tabell 12 økte særlig utgiftene til «Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid», 'Introduksjonsordningen' og 'Tilbud til personer med rusproblemer' sammenlignet med året før.

<sup>6</sup> Netto driftsutgifter til 100 Politisk styring, 110 Kontroll og revisjon, 120 Administrasjon, 130 Administrasjonslokaler

Sammenlignet med gjennomsnittene i referansegruppene ligger kostnadene per innbygger i Vestvågøy kommune noe over. Gjennomsnittet blant de sammenlignbare kommunene i KOSTRA-gruppe 8 er imidlertid svært nært.

**Tabell 12 – Netto utgifter pr innbygger, Sosialtjenester Vestvågøy kommune**



I Årsberetning 2022 beskrives sosialtjenester i liten grad, men kommunedirektør påpeker at kostnadene øker på grunn av økte priser og rentehevinger, og at det å fastsette budsjett for nyopprettede NAV Lofoten har vært utfordrende (Vestvågøy kommune, 2023).

**Tabell 13 – Overordnede prioriterings- og produktivitetsindikatorer, Sosialtjenester 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>7</sup>	6,4	7,2	4,5	6,1	5,2	6,5	4,9	6,5
Netto driftsutgifter pr innbygger (kr)	4.645	5.762	3.570	5.284	3.661	4.894	3.892	5.641

Sosialtjenester kan knyttes til risiko både for den enkelte bruker eller tjenestemottaker, og for kommunen og samfunnet. Vi har imidlertid ikke gjort funn i våre undersøkelser som peker mot forhold i sosialtjenesten som krever revisjon i kommende periode. Mens kostnadene øker knyttes dette til samfunnsendringer kommunen i liten grad kan påvirke. Vi anbefaler ikke at forvaltningsrevisjon av sosialtjenester prioriteres i kommende periode.

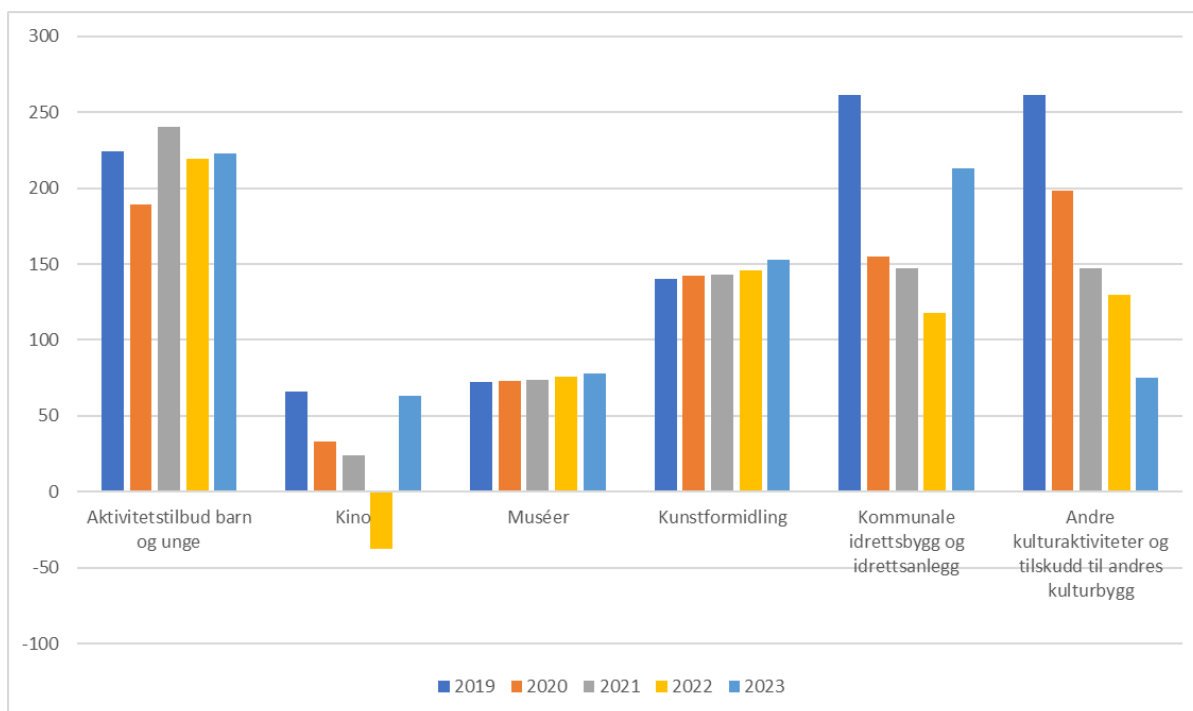
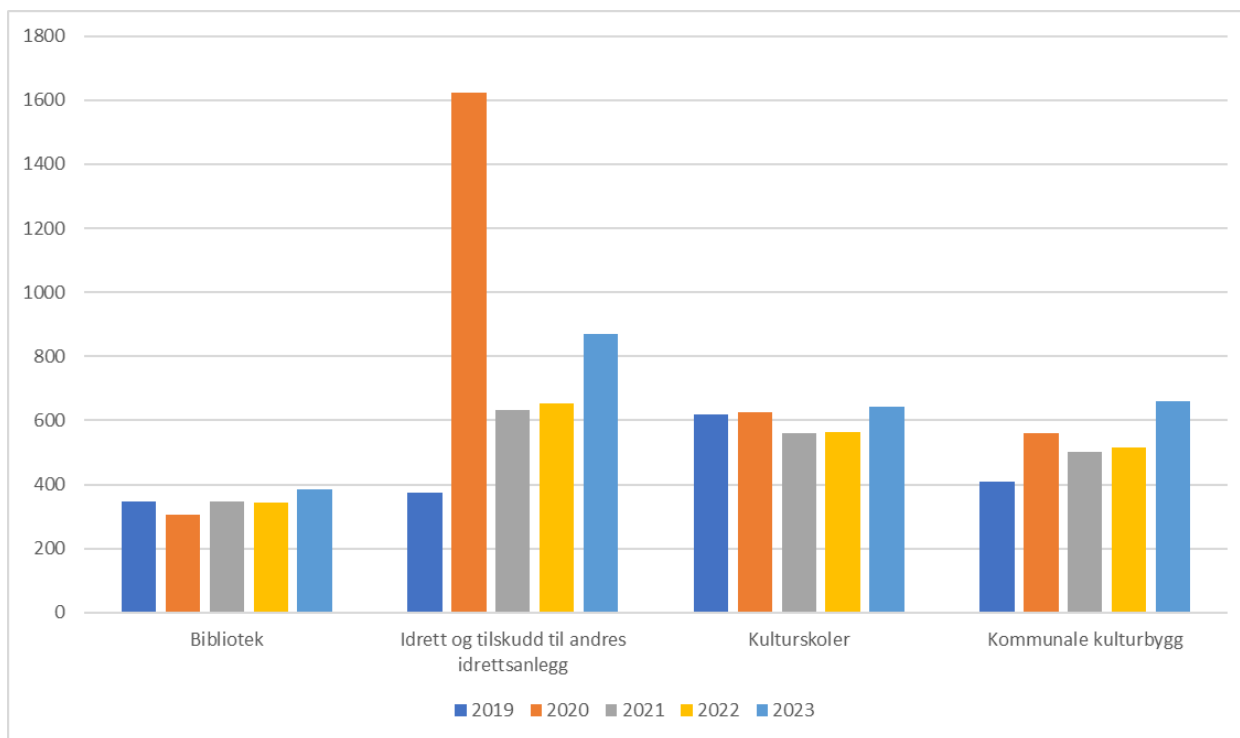
### 2.3.6. Kultur

Kultur utgjorde i 2023 4,2% av kommunens netto driftsutgifter, en økning fra 3,8% i 2022. Som vist i Tabell 14 varierer utviklingen mellom de ulike kostnadskategoriene. 'Kino' er imidlertid eneste kategori som viser en markant økning.

Sammenlignet med gjennomsnittene i referansegruppene ligger kostnadene pr innbygger i Vestvågøy kommune like under gjennomsnittet i Nordland, noe mer under gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 8 og noe over landsgjennomsnittet (uten Oslo).

<sup>7</sup> Netto driftsutgifter til 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, 243 Tilbud til personer med rusproblemer, 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi, 275 Introduksjonsordningen, 276 Kvalifiseringsordningen, 281 Ytelse til livsopphold

**Tabell 14 – Netto utgifter pr innbygger, Kultur Vestvågøy kommune**



Organisatorisk er tjenesteområdet kultur del av ‘Samfunn og teknikk’ i Vestvågøy kommune. Enheten hadde i 2022 et positivt avvik på 2,7 millioner, et resultat av god økonomistyring, reduserte lønnsutgifter, i seg selv et resultat av vakanser, og økte leieinntekter (Vestvågøy kommune, 2023). Årsberetningen skiller imidlertid ikke ut resultatene for kultur og gir dermed lite informasjon om kulturfeltet.

**Tabell 15 – Overordnede prioriterings- og produktivetsindikatorer, Kultur 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>8</sup>	3,8	4,2	3,7	3,9	4,1	4,1	4,2	4,4
Netto driftsutgifter pr innbygger (kr)	2.727	3.361	2.932	3.406	2.879	3.108	3.351	3.787

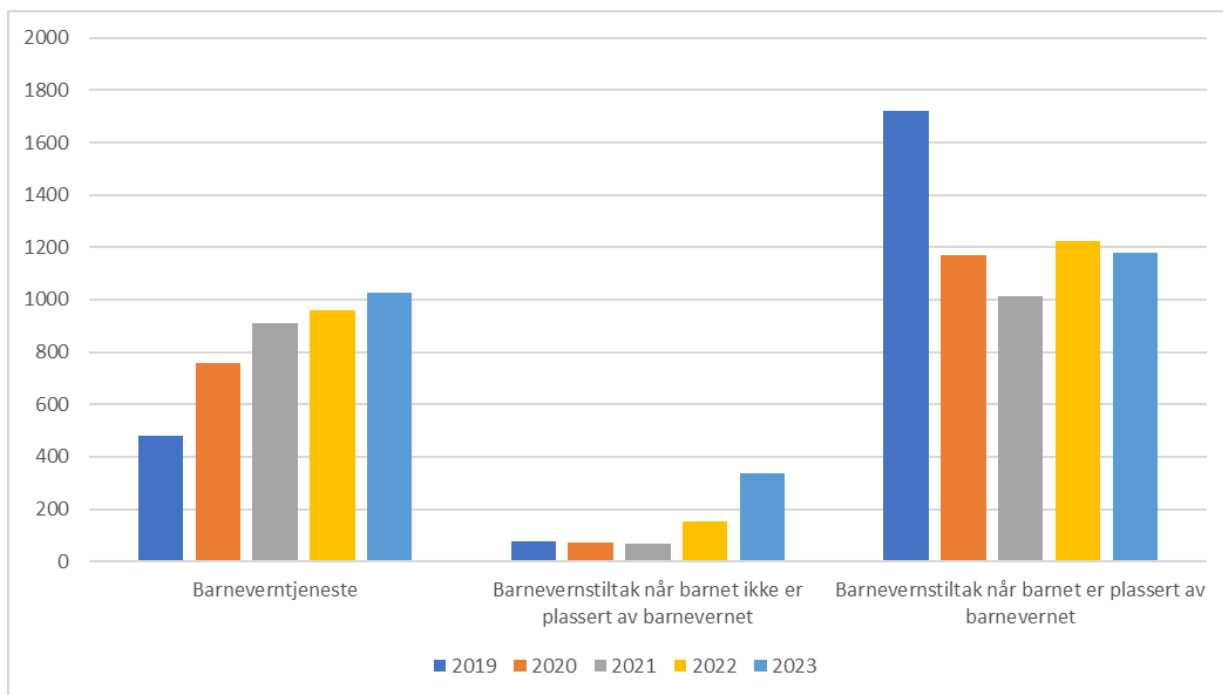
Kultur er et kommunalt tjenesteområde knyttet til begrenset risiko. Basert på tilgjengelig informasjon finner vi ikke grunn for å anbefale forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet kultur.

### 2.3.7. Barnevern

Barnevern sto i 2023 for 3,2% av kommunens netto driftsutgifter, uendret fra 2022. Per innbygger mellom 0 og 24 år utgjorde driftsutgiftene i 2023 8.767 kr, en økning fra 8.091 kr i 2022. Mens utgiftene til 'Barnevernstjeneste' og 'Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet', som vist i Tabell 16, har økt de senere årene viser utviklingen i 'Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet' en svak nedgang fra 2022 til 2023, og en tilnærmet flat utvikling fra 2020 til 2023.

<sup>8</sup> Netto driftsutgifter til 231 Aktivitetstilbud barn og unge, 370 Bibliotek, 373 Kino, 375 Museer, 377 Kunstformidling, 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg, 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, 383 Musikk- og kulturskoler, 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg, 386 Kommunale kulturbygg

**Tabell 16 – Netto utgifter pr innbygger, Barnevern Vestvågøy kommune**



Utgiftsnivået til barnevern i Vestvågøy kommune ligger under gjennomsnittene i alle referansegruppene. Netto driftsutgifter per innbygger mellom 0 og 24 år utgjorde over 10.000kr i alle referansegruppene, men ligger altså godt under dette i Vestvågøy kommune.

Brutto driftsutgifter til tiltak pr barn med tiltak, og brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet og brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet er imidlertid over gjennomsnittene i referansegruppene.

**Tabell 17 – Overordnede prioriterings- og produktivetsindikatorer, Barnevern 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter i prosent av totale utgifter (prosent) <sup>9</sup>	3,2	3,2	3,5	3,4	3,8	3,9	3,8	3,5
Netto driftsutgifter pr innbygger 0–24 år (kr)	8.091	8.767	10.306	10.843	9.368	10.301	10.370	10.631
Brutto driftsutgifter til tiltak per barn med tiltak (kr)	256.922	281.038	202.699	197.904	207.322	240.868	207.545	254.113
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (kr)	50.065	75.173	62.761	54.260	55.505	67.098	62.293	68.444
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (kr)	457.949	692.769	473.658	454.160	510.698	572.352	491.094	603.337

Barnevern er knyttet til særlig stor individuell risiko, særlig gjelder dette for barn som ikke får, eller får feil hjelp. Også for kommunen er tjenesten knyttet til risiko, da særlig økonomisk knyttet til plasseringer og tiltak, i forhold til overholdelse av lover og bestemmelser, og til arbeidsforhold for de ansatte.

Barnevernsreformen trådte i kraft 1.1.2022. Gjennom reformen har kommunene fått et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Som del av reformen skal arbeidet med tidlig innsats og forebygging styrkes i kommunene, hjelp skal bedre tilpasses barn og familiers behov, rettsikkerheten skal bli godt ivaretatt og ressursbruk og oppgaveløsning skal bli mer effektiv (KS Kommunesektorens Organisasjon, 2021). Barnevern sto på planen for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020–2024, og er det høyest rangerte revisjonstemaet uten gjennomført revisjon.

Med utgangspunkt vesentlige risikoen knyttet til tjenesten, sett i sammenheng med de høye bruttoutgiftene, særlig til plassering som økte betydelig fra 2022 til 2023, og de endrede

<sup>9</sup> Netto driftsutgifter til 231 Aktivitetstilbud barn og unge, 370 Bibliotek, 373 Kino, 375 Museer, 377 Kunstformidling, 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg, 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, 383 Musikk- og kulturskoler, 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg, 386 Kommunale kulturbygg

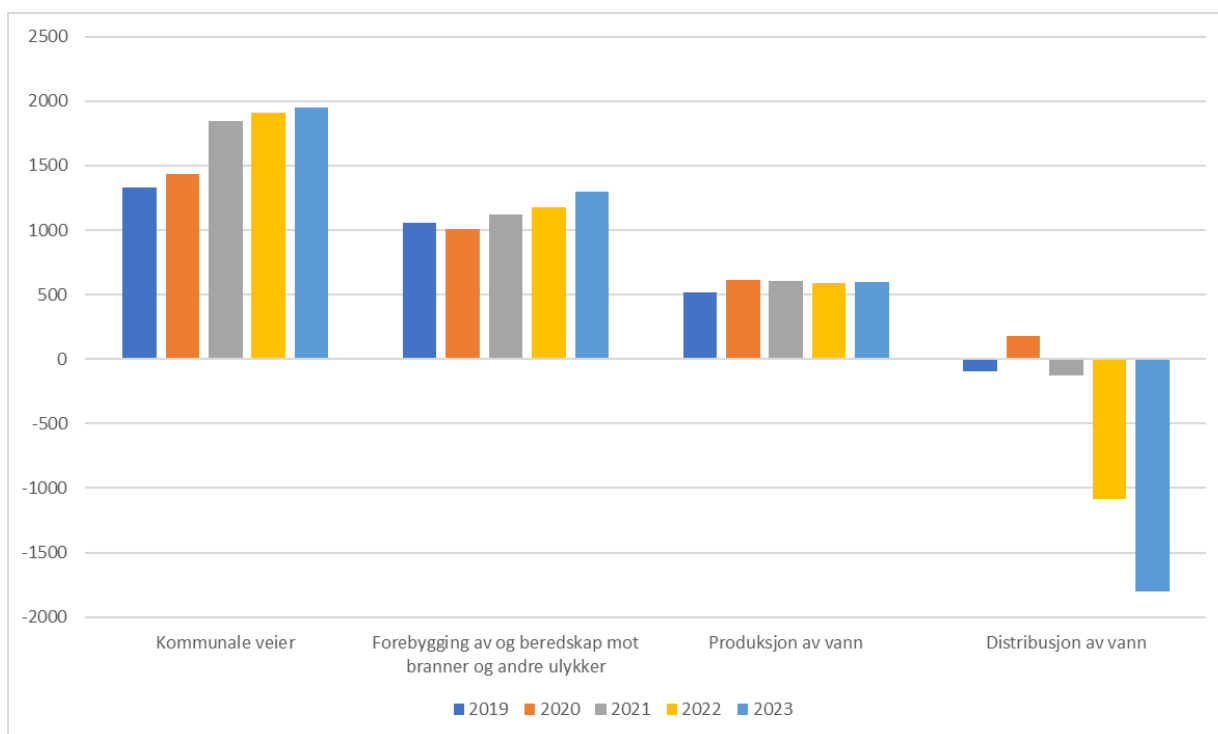


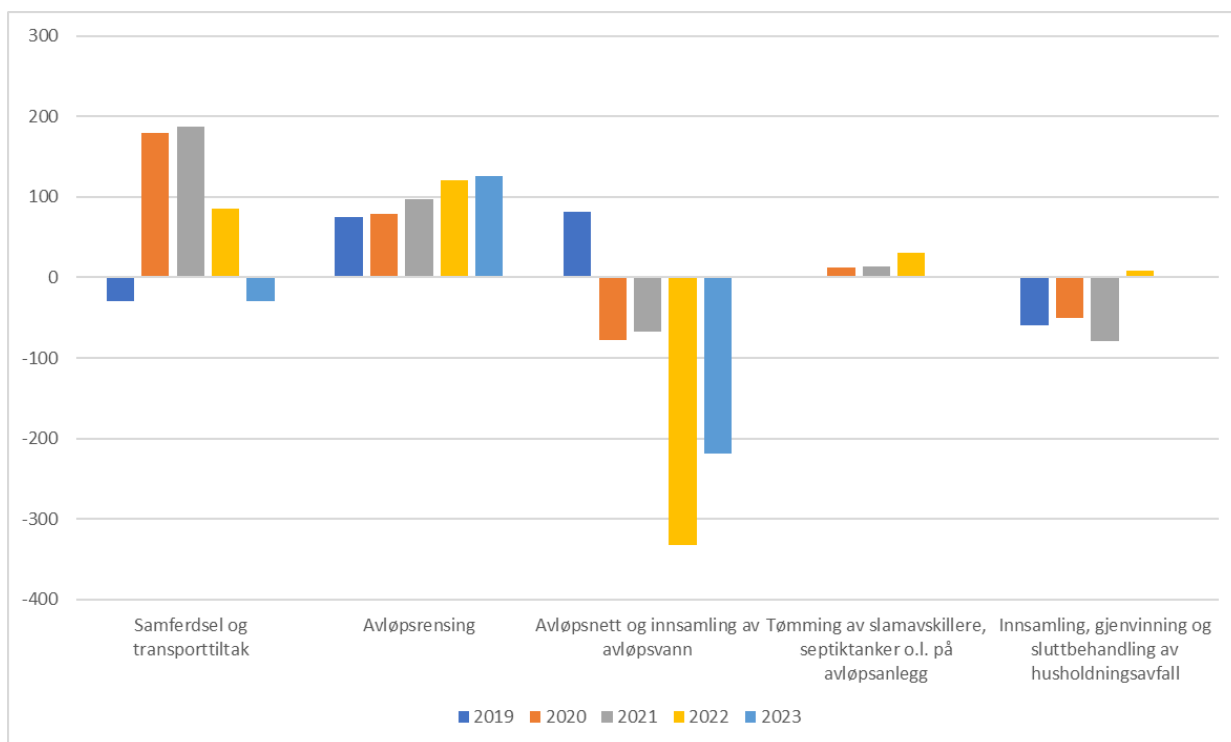
forutsetningene for tjenesten gjennom barnevernsreformen **anbefaler vi forvaltningsrevisjon av barnevernstjenesten i Vestvågøy kommune.**

### 2.3.8. Tekniske tjenester og bygg- og eiendomsforvaltning

Tekniske tjenester er et tjenesteområde som statistisk skiller seg noe fra en del av de andre. Særlig skyldes dette selvkostfinansiering, interkommunale samarbeid og foretaksorganisering av renovasjon. Enkelte utgiftskategorier i statistikken har også negative tall som resultat av hvordan de finansieres. Vi har derfor valgt å oppsummere noen sentrale tall for tjenesteområdet i Tabell 19 heller enn å presentere tall for området som helhet. De to største utgiftspostene innen tjenesteområdet er kommunale veier og beredskap mot branner og andre ulykker. Utgiftene for beredskap mot branner og andre ulykker henger tett sammen med forebygging på samme område og disse to kategoriene er i Tabell 19 slått sammen.

**Tabell 18 – Netto utgifter pr innbygger, Tekniske tjenester, bygg og eiendom Vestvågøy kommune**





Utgiftene til kommunale veier utgjorde 2,4% av kommunens totale netto driftsutgifter i 2023, en nedgang fra 2,6% i 2022. I kroner pr innbygger økte utgiftene fra 1.912 i 2022 til 1.950 i 2023. Netto driftsutgifter til forebygging og beredskap mot branner og andre ulykker var uendret på 1,7%. Her økte utgiftene per innbygger fra 1.178 kr i 2022 til 1.296 kr i 2023. I begge kategorier ligger utgiftene i Vestvågøy kommune under gjennomsnittene i Nordland og KOSTRA-gruppe 8, men noe over landsgjennomsnittet (uten Oslo).

**Tabell 19 – Utvalgte prioriterings- og produktivitetsindikatorer, Tekniske tjenester 2022 & 2023**

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter kommunale veier (prosent)	2,6	2,4	3,1	3,1	2,1	2,2	3,1	2,8
Netto driftsutgifter kommunale veier pr innbygger (kr)	1.912	1.950	2.453	2.699	1.483	1.633	2.441	2.393
Netto driftsutgifter forebygging og beredskap mot branner og andre ulykker (prosent)	1,7	1,7	1,7	1,7	1,4	1,6	1,8	1,9

	Vestvågøy		Nordland:		Landet (uten Oslo)		KOSTRA-gruppe 8	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Netto driftsutgifter forebygging og beredskap mot branner og andre ulykker pr innbygger (kr)	1.178	1.296	1.344	1.442	1.051	1.145	1.438	1.606

Tekniske tjenester og, bygg og eiendomsforvaltning er i Vestvågøy kommune organisert under området Samfunn og teknikk. Området hadde i 2022 et positivt avvik på 2,7 millioner. Dette knyttet særlig til god økonomistyring, reduserte lønnsutgifter og økte leieinntekter. Enheten 'prosjekt og infrastruktur' hadde et negativt avvik på 1,6%, noe som knyttes til høye indeksreguleringer og uforutsette utgifter (Vestvågøy kommune, 2023).

Tjenesteområdet tekniske tjenester og, bygg og eiendomsforvaltning har de senere årene vært gjenstand for fire forvaltningsrevisjoner, 'Meieriet kultursenter' i 2017, 'Meieriet kultursenter – Anskaffelser i prosjektgjennomføringen' i 2018, 'Internkontroll, saksbehandling, ulovlighetsoppfølging og tilsyn i byggesaker' i 2021 og 'Selvkost vann og avløp' i 2023.

I den første av to forvaltningsrevisjoner knyttet til prosjektet Meieriet kultursenter fokuserte revisor på rutiner for planlegging og gjennomføring av byggeprosjektet, og rutiner for evaluering og erfaringsoverføring. Konklusjonen i den første revisjonen er at «... kommunens retningslinjer for økonomioppfølging og -rapportering til dels har vært etterlevd i forbindelse med prosjektets tidlige fase» men at «... at kommunens retningslinjer for økonomioppfølging og -rapportering i liten grad har vært etterlevd.» i gjennomføringsfasen. Det finnes at det ikke er etablerte rutiner for evaluering og erfaringsoverføring (KomRev NORD IKS, 2017). I den påfølgende forvaltningsrevisjonen i 2018 var fokuset på anskaffelser i prosjektgjennomføringen. Revisjonen tar for seg kjøp fra eksterne firma gjort av Vestvågøy kommune og Vestvågøy Eiendomsdrift KF. Revisors overordnede konklusjon er at mens Vestvågøy kommune (ved kulturetaten) har etterlevd reglene for offentlige anskaffelser har Vestvågøy Eiendomsdrift KF brutt regelverket om offentlige anskaffelser for samtlige tjenester og leveranser i prosjektet Meieriet kultursenter. Revisor anbefaler kommunen å «... tiltak for å sikre etterlevelse av kommunens egne rutiner og retningslinjer for gjennomføring av investeringsprosjekter» (KomRev NORD IKS, 2018).

Forvaltningsrevisjonen av internkontroll, saksbehandling, ulovlighetsoppfølging og tilsyn i byggesaker tar for seg fem ulike problemstillinger knyttet til internkontroll, kvalitetskontroll og regeletterlevelse i byggesaksbehandling, regeletterlevelse i oppfølging og tilsyn med ulovlighetssaker. Overordnet konkluderer revisor med at kommunen «... i stor grad har etablert en tilstrekkelig internkontroll for byggesaksbehandlingen.», «... at Vestvågøy kommune sin behandling av byggesaker til dels er i tråd med sentrale saksbehandlingsregler og eventuelle kommunale mål og retningslinjer.», «... at Vestvågøy kommune til dels har kvalitetssikret saksbehandlingen på en forsvarlig måte i praksis.», «... at Vestvågøy kommunes oppfølging av ulovlighetssaker til dels er i tråd med sentrale regler på området.», og «... at Vestvågøy kommune i liten grad fører tilsyn med ulovlighetssaker i tråd med sentrale regler på området.». Med bakgrunn i revisjonen anbefaler revisor kommunen å «Videreutvikle

*internkontrollen knyttet til kommunens byggesaksbehandling», «Treffe tiltak for å sikre at kommunens praksis for ulovlighetsoppfølging er i tråd med regelverket» og «Treffe tiltak for å sikre at kommunens tilsynsvirksomhet er i tråd med lovpålagte krav» (KomRev NORD IKS, 2021). Sett under ett peker forvaltningsrevisjonene av internkontroll, saksbehandling, ulovlighetsoppfølging og tilsyn i byggesaker, og Meieriet kultursenter mot svak kontroll i byggesak og gjennomføringen av byggeprosjekter. Byggesak og byggeprosjekter er knyttet til stor økonomisk og regulativ risiko. **Vi anbefaler derfor at det gjennomføres en oppfølgende forvaltningsrevisjon av byggesak og byggeprosjekter i Vestvågøy kommune.***

I forvaltningsrevisjonen av selvkost vann og avløp tar revisor utgangspunkt i problemstillingen «*Beregner Vestvågøy kommune gebyrer for vann- og avløpstjenestene i tråd med regelverk for selvkost?*» og konkluderer med at kommunen «... *beregner hovedsakelig gebyrer for vann- og avløpstjenestene i tråd med regelverk for selvkost.*». Det eneste revisjonspunktet som ikke finnes oppfylt er «*Vestvågøy kommune skal som hovedregel ha dekket inn negativt selvkostresultat fra brukerne av selvkosttjenesten innen fem år*». På bakgrunn av revisjonen anbefaler revisor kommunen å «*vurdere kvaliteten i kommunens budsjettprosesser med henblikk på vann- og avløpstjeneste*» og «*treffe tiltak for å sikre at kommunens forvaltning av selvkostresultater og selvkostfond er i tråd med gjeldende regelverk*» (KomRev NORD IKS, 2023). Med utgangspunkt i revisjonsfunnene og risiko knyttet til beregningen av selvkost finner vi ikke grunnlag for å anbefale en oppfølgende forvaltningsrevisjon på området.

### 2.3.9. Kommunens eierskap i selskap

**Tabell 20 – Aktuelle selskaper for eierskapskontroll**

Selskap:	Organisasjonsnummer:	Eierandel:
Lofoten Avfallsselskap IKS	971 014 407	49,2%
K-Sekretariatet IKS	988 064 920	3,26%
Lofotkraft AS	886 347 782	41%
Hauklandstranda AS	929 639 324	100%
Lofotr AS	971 147 067	100%
Komrev nord IKS	986 574 689	2,96%
Lofoten Samdriftskjøkken AS	991 659 919	100%

Vestvågøy kommunestyre vedtok 13.02.2018 (i sak 001/18) Eiermelding 2018. Her defineres overordnede mål og strategier for eierskap og eierstyring i kommunen (Vestvågøy kommune, 2018):

Mål:	Strategier:
1.1 Målrettet og tydelig kommunalt eierskap	1.1.1. I eiermeldingen drøfte og forankre politikk og strategier for kommunalt eierskap. Rullere meldingen hvert fjerde år.
1.2 Oversikt over selskaper kommunen er engasjert i.	1.2.1. Ha informasjon om alle selskaper der kommunen har eierskap eller ansvar i eiermeldingen. Oppdatere faktadelen hvert år.
2.1. Hensiktsmessig organisering av kommunal virksomhet som skilles ut i egne selskaper.	2.1.1. Ved opprettelse og endring av selskaper skal det vurderes ulike organisasjonsformer. Viktige kriterier vil være virksomhetens art, kommunens ansvar, og mulighet for styring av virksomheten.
3.1. Kommunen skal være en tydelig og forutsigbar eier.	3.1.1. Sikre god kommunikasjon om eierskap mellom kommunestyre, formannskap og ordfører.
	3.1.2. Sikre god kommunikasjon mellom ordfører og styremedlemmer i kommunale selskaper, blant annet gjennom årlige styreseminar.
	3.1.3. Kommunens strategi og forventninger vedtas i eiermelding.
	3.1.4. Forventing om utbytte skal være tydelig og langsiktig.
3.2. Styret skal ha god og bred kompetanse.	3.2.1. Gjennomgang av kompetansebehov ved valg til styre.
	3.2.2. Jevnlig kompetanseheving for styret.
4.1. Tydelig strategi for kommunalt eierskap i alle selskaper	4.1.1. Formulere tydelige forventninger til det enkelte selskaper i eiermeldingen. Fokus på hva kommunen vil oppnå som eier.

I våre undersøkelser av kommunens selskaper, basert på tilgjengelig materiale, fremkommer det at kommunen ikke har utformet eierskapsmelding siden 2018. Kommuneloven (2018) §26-1 pålegger kommunene å utarbeide og vedta eierskapsmelding minst en gang per valgperiode. Eierskapsmelding er ikke bare et lovkrav, men også et viktig verktøy i arbeidet med kommunens eierstyring og organisering. Vi anbefaler at Vågan kommune snarest får utarbeidet og vedtatt en eierskapsmelding.

---

### Lofoten Avfallsselskap IKS

---

Lofoten Avfallsselskap IKS eies av Vestvågøy sammen med tre andre kommuner. Selskapet hadde i 2022 driftsinntekter på 88,7 millioner kroner og et resultat før skatt på 924.000 (Proff.no, 2024a). Selskapet tar imot og behandler avfall fra husholdninger og næringsliv (Lofoten Avfallsselskap IKS, 2024). I henhold til 'Lov om vern mot forurensninger og om avfall' (Forurensningsloven) §34 skal husholdningsrenovasjon finansieres gjennom selv-kost prinsippet, hvor innbyggerne betaler avgift tilsvarende kommunens kostnader med å drifte renovasjon. Kommunens formål med eierskap i selskapet beskrives i Eiermelding 2018 å være av samfunnsmessig, for å ivareta lovpålagte renovasjonsoppgaver og koordinere kommunenes innsats for et renere Lofoten, og finansiell, gjennom å tilby renovasjonstjenester til næringslivet, karakter.

Vågan kommune gjennomførte i 2022 eierskapskontroll med selskapet, i denne ble kommunen anbefalt å treffe tiltak som sørger for at selskapsavtalens §11-1 og IKS-loven (1999) §8 om representantskapsmøter oppfylles fullt ut (KomRev NORD IKS, 2022a). Denne delen av anbefalingene gjelder organer og dokumenter felles for alle eierkommunene.

Renovasjon er et teknisk og regulatorisk komplisert felt. Med dette følger risiko for økonomi, miljø og overholdelse av lover og bestemmelser. Samtidig er det en generell risiko knyttet til styring og kontroll i selskapsorganisering av kommunal virksomhet. **Vi anbefaler derfor at det gjennomføres en eierskapskontroll knyttet til kommunens eierskap i Lofoten Avfallsselskap IKS.**

---

### Lofotkraft AS

---

Lofotkraft AS er morselskap i Lofotkraft konsernet som består av fem datterselskaper. Lofotkraft Bredbånd AS, Lofotkraft Produksjon AS, Lofotkraft Muligheter AS og Aqila AS er heleid av morselskapet, mens Elmea AS er deleid sammen med KLP. Kommunen eier 85% av selskapet. Lofotkraft AS eier også 46,2% av aksjene i Vesterålskraft AS. (Proff.no, 2024b).

Kommunens strategi for eierskap i selskapet beskrives som finansielt, god og langsiktig avkastning på kapital, og samfunnsmessig, sikre kraftforsyning, lokal kompetanse og arbeidsplasser (Vestvågøy kommune, 2018). Lofotkraft konsernet har en betydelig økonomisk og samfunnsmessig betydning, og hadde i 2022 driftsinntekter på i overkant av 491 millioner kroner (Proff.no, 2024b).

Med selskapets størrelse og økonomiske, og samfunnsmessige betydning, følger det betydelig risiko. **Vi anbefaler på bakgrunn av disse forholdene at det gjennomføres eierskapskontroll i selskapet Lofotkraft AS.**

---

### Lofoten Samdriftskjøkken AS

---

Lofoten Samdriftskjøkken AS er heleid av kommunen og leverer mat til kommunens brukere innen omsorgstjenesten (Regnskapstall.no, 2024; Vestvågøy kommune, 2018).

Selskapet fremstår å ha stabile driftsinntekter, men et nedadgående driftsresultat de senere årene. Selskapet er av beskjeden størrelse med 8 ansatte og årlige driftsinntekter på mellom 8 og 9 millioner kroner. Mens mat kan være av avgjørende betydning for pasienter og brukere av helse og omsorgstjenester er risikoen knyttet til drift av selskapet begrenset. Vi anbefaler derfor ikke at det prioriteres eierskapskontroll med Lofoten Samdriftskjøkken AS.

---

### Lofotr AS

---

Lofotr AS beskrives i Eiermelding 2018 å drive den kommersielle delen av Lofotr Vikingmuseum mens Museum Nord driver den museumsfaglige delen (Vestvågøy kommune, 2018). I Enhetsregisteret er imidlertid selskapet registrert som å drive 'Utleie av egen eller leid fast eiendom ellers' (Enhetsregisteret, 2024).

Kommunens strategi med selskapet beskrives i Eiermelding 2018 å være å forvalte og utvikle museumsanlegget og utvikle «Lofotr Vikingmuseum på Borg» som attraksjon (Vestvågøy kommune, 2018). Gitt beskjeden risiko knyttet til selskapets formål, størrelse og drift anbefaler vi ikke at det prioriteres eierkontroll med Lofotr AS.

---

### Vestvågøy ASVO AS

---

Vestvågøy ASVO AS driver varig tilrettelagt arbeidsplasser (VTA), selskapet har avdelinger på Leknes (Avdeling Vestvågøy) og Moskenes (Avdeling Moskenes) (Vestvågøy ASVO, 2024). Selskapet hadde i 2022 driftsinntekter på knappe 20 millioner kroner, og et positivt resultat før skatt på 812.000 kr. Økonomien i selskapet fremstår stabil, med positive over tid (Proff.no, 2024c).

I Eiermelding 2018 beskrives kommunens strategi med eierskapet å være av samfunnsmessig karakter. Konkret ønsker kommunen, gjennom sitt eierskap; 'arbeid og inkludering for personer med behov for dette', å 'være pådriver for inkluderende holdninger i arbeidslivet, herunder opplæring og kvalifisering' og å sikre 'en effektiv drift som reduserer tilskudsbehovet fra kommunen til skyss' (Vestvågøy kommune, 2018, s. 29).

I Eiermeldingen beskrives eierskapet av selskapet å være delt mellom Vestvågøykommune, med 90,9% eierandel, Lofoten Sparebank, med 4,5%, og Norsk forening for utviklingshemmede avd Vestvågøy, med 4,5% (Vestvågøy kommune, 2018, s. 28). Eiermeldingen er imidlertid fra 2018, og Lofoten Sparebank er siden opphørt som resultat av sammenslåingen til Sparebanken 68 Grader Nord. Vi har ikke lyktes i å avklare faktiske eiere og fordelingen mellom disse. I henhold til Kommuneloven (2018) §23-6 er kontrollutvalgets innsyn i aksjeselskap begrenset til «*aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner*

*eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.»* Kontrollutvalget har imidlertid, i henhold til §23-6 anledning til å føre kontroll ovenfor virksomheter med private eiere som utfører oppgaver på vegne av kommunen, innsynet er her imidlertid begrenset til å undersøke om kontrakten mellom selskapet og kommunen blir oppfylt. Vi anbefaler kommunen å ta høyde for dette forholdet i sin endelige behandling av plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024–2027.

Mens selskapet arbeider med en utsatt gruppe innbyggere, noe som i seg selv medfører risiko, er peker ikke informasjonen vi har om selskapet mot større problemer som krever eierskapskontroll. Vi anbefaler derfor at eierskapskontroll med Vestvågøy ASVO AS ikke prioriteres.



### 3. Sammendrag: Aktuelle tema for forvaltningsrevisjonstema

Kommunedirektør peker i Årsberetning 2022 på at kommunen, til tross for et positivt resultat i 2022, fremover ikke kan forvente samme økning i skatteinntang fra staten som i 2021 og 2022. Dette resulterer i at kommunen må arbeid for å bli mer effektive for å sikre en stabil og bærekraftig økonomi på lang sikt (Vestvågøy kommune, 2023, s. 3). Som beskrevet ovenfor er det ikke et tjenesteområde som peker seg spesielt ut sammenlignet med andre kommuner, og arbeidet med effektivisering og økonomi må dermed gjøres på tvers av kommuneorganisasjonen. En generell utfordring som tas opp i årsberetningen er sykefravær, mens dette varierer mellom enhetene (fra 7,7 til 13 %) er viser tallene for 2022 at sykefravær er en generell utfordring i kommunen. I 2022 var den samlede sykefraværsgarden i kommunen 12,1%, mot 10,01% i 2018. Mens COVID19-pandemien i 2020–2022 økte sykefraværstallene var sykefravær over 10% også i årene før denne. Dette peker mot et generelt problem som må adresseres.

Med dette som bakteppe og basert på fremstillingene og drøftingene over, som igjen bygger på informasjon fra en rekke kilder, anbefaler vi følgende plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Vestvågøy kommune 2024–2027:

Forvaltningsrevisjon:

1. Ressursbruk og kvalitet i **barnevernstjenesten**.
2. Kvalitet og ressursbruk i **omsorgstjenester – helse og omsorg**.
3. Spesialundervisning og skolemiljø i **grunnskole**.
4. Tilskuddsordninger i **barnehage**.
5. Rutiner, kontroll, tilsyn og anskaffelser i **byggesak og byggeprosjekter**.

Eierskapskontroll:

1. **Lofoten Avfallsselskap IKS**.
2. **Lofotkraft AS**.

## 4. Vedlegg: Plan for forvaltningsrevisjon – kontrollutvalgets prioriteringer

Kontrollutvalget i Vestvågøy kommune har i møte den X utarbeidet følgende plan for forvaltningsrevisjon basert på en overordnet analyse:

<b>1</b>	
<b>2</b>	
<b>3</b>	
<b>4</b>	
<b>5</b>	
<b>6</b>	
<b>7</b>	
<b>8</b>	
<b>9</b>	
<b>10</b>	

## 5. Referanser:

- Enhetsregisteret. (2024). *Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret Lofotr AS*. Hentet 11.06.2024 fra <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=971147067>
- Forurensningsloven. (1983). *Forurensningsloven*. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6?q=forurensningsloven>
- IKS-loven. (1999). *Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven)* (LOV-1999-01-29-6). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-01-29-6?q=interkommunale%20selskap>
- Kommuneloven. (2018). *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)* (LOV-2018-06-22-83).
- KomRev NORD IKS. (2017). *Forvaltningsrevisjon Meieriet kultursenter Vestvågøy kommune 2017*.
- KomRev NORD IKS. (2018). *Forvaltningsrevisjon Meieriet kultursenter Anskaffelser i prosjektgjennomføringen Vestvågøy kommune 2018*.
- KomRev NORD IKS. (2021). *Forvaltningsrevisjon Internkontroll, saksbehandling, ulovlighetsoppfølging og tilsyn i byggesaker Vestvågøy kommune 2021*.
- KomRev NORD IKS. (2022a). *Eierskapskontroll Lofoten Avfallsselskap IKS Vågan Kommune*. [https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Alle\\_rapporter\\_i\\_pdf/KomRev\\_Nord/Vaagan\\_2022\\_Eierskapskontroll\\_Lofoten\\_Avfallsselskap\\_IKS.pdf](https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Alle_rapporter_i_pdf/KomRev_Nord/Vaagan_2022_Eierskapskontroll_Lofoten_Avfallsselskap_IKS.pdf)
- KomRev NORD IKS. (2022b). *Forvaltningsrevisjon Arbeidsgiverrollen Vestvågøy Kommune*.
- KomRev NORD IKS. (2023). *Forvaltningsrevisjon Selvkost vann og avløp Vestvågøy kommune 2023*.
- KS Kommunesektorens Organisasjon. (2021). *Barnevernereformen*. Hentet 29.05.2024 fra <https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/barnevern/barnevernereformen2/barnevernereformen/>
- Lofoten Avfallsselskap IKS. (2024). *Om Lofoten Avfallsselskap IKS*. Hentet 11.06.2024 fra <https://las-lofoten.no/om-lofoten-avfallsselskap-iks/>
- Proff.no. (2024a). *Lofoten Avfallsselskap AS*. Hentet 30.05.2024 fra <https://proff.no/roller/lofoten-avfallsselskap-iks/leknes/renovasjon/IG247IF01DV-1>
- Proff.no. (2024b). *Lofotkraft AS*. Hentet 30.05.2024 fra <https://proff.no/selskap/lofotkraft-as/svolv%C3%A6r/energiforsyning/IENPIBQ00BD>
- Proff.no. (2024c). *Vestvågøy ASVO*. Hentet 13.06.2024 fra <https://proff.no/regnskap/vestv%C3%A5g%C3%B8y-asvo-as/leknes/pleie-og-omsorgstjenester/IFZWK2K10K7>
- Regnskapstall.no. (2024). *Lofoten Samdriftskjøkken AS*. Hentet 11.06.2024 fra
- Vestvågøy ASVO. (2024). *Ler mer om oss*. Hentet 11.06.2024 fra <https://vasvo.no/om-oss-jobb-hos-oss/>
- Vestvågøy kommune. (2018). *Eiermelding 2018*.
- Vestvågøy kommune. (2023). *Årsberetning 2022 Vestvågøy kommune*.
- Vestvågøy kommune. (2024). *Positivt årsresultat i Vestvågøy kommune for 2023*. Hentet 11.06.2024 fra <https://www.vestvagoy.kommune.no/aktuelt/positivt-arsresultat-i-vestvagoy-kommune-for-2023.14920.aspx>